

en Bolig i Lier, men heller ikke her kunde Dronningen leve i Ro. Det var farefuldt at bekende sig til Luthers Lære. Fasteren trængte ind paa hende, men, som hun overfor den mægtige Broder svarede, at hun vilde lyde ham i andre Ting kun ikke i hvad der angik hendes Tro, hun vilde holde sig til Guds Ord og i dem erkende Gud og ikke Mennesker. saaledes har hun vel ogsaa svaret Regentinden, Forøvrigt var der ikke biot store Sorger, men ogsaa alskens smaa Bekymringer til at tære paa Dronningens Kraft.

Dog maatte hun endnu engang foretage en besværlig Rejse til Tyskland, hvor hun led meget af Sindsbevægelse og Ængstelse for Kongen, hvis Liv truedes af forskellige Fyrster. —

Da hun kom tilbage ventede der henden Sorger. Regentinden afhentede Børnene, som skulde opdrages andet Steds, og hun oplevede, at hendes Forbøn ikke mere kunde redde forfulgte Evangeliske fra Døden.

1526 blev hun dødssyg, og Christian den anden rejste med hende til Slottet Zwijnaerdi! Her kom Børnene til hende. Men samtidig sendte Regentinden en Flok katolske Prælater, der skulde paatvinge hende den katolske Ritus for døende. Kongen beskriver hendes Død i et Brev til Luther.

„Men eftersom hendes Sygdom tog til, saa har vor Gemalinde ganske og aldeles hengivet sig til Gud vor Fader og Christus vor Frelser, stillet sit Sind og Hjærte til ham alene i en fast Tro, bedet alle Mennesker om Forladelse og Tilgivelse, og ydmygelig begært af hver, at holde stadig fast i Forbøn for hende til den almægtige, at han navnlig vil forunde hende sin guddommelige Naade, at have en sand, stærk og fast Tro til ham og fortroste sig til hans grundløse Barmhjertighed og gerne efter hans Vilje undfange Døden. Og da hendes Svagelighed tog alt mere til, saa har Fru Margrete skikket sit Budskab og andre fornemme Folk til hende, der skulde overtale hende til at betræde den papistiske, antikristelige Troes Vej. Saa har Gud efter sin Mildhed betaget vor Gemalinde Mælet i rette Tid, saa at hun ikke gav noget Svar derpaa: ikke desto mindre have de smurt hende med Olje og ikke afladet med Overtalelse. Men hun havde tilforn med inderlig Længsel, fast Tro og velbetænkt Mod annammet det hellige Sakramente efter ret kristelig Vis, og da en af vore Præster formandede hende efter Guds Ord, saa lovede hun os at blive bestandig i ret, stærk Tro til Herren og ikke at svare paa de andres Overtro, indtil hun blev ganske maalløs, men tog med mange Tegn paa en fast Tro sidst Afsked fra Verden 19de Januar. Den Almægtige være hendes Sjæl naadig i al Evighed. Men vi have det utvivlsomme sikre Haab, at hun er den evige Saligheds Barn.“

— Alle, der havde kendt hende, sørgede over hendes Død — i Danmark iførte Folket sig frivilligt Sørgedragter. — Hun begravdes med stor Pragt i Gent.

I vor Tid er hendes Lig ført til Odense, hvor det er nedlagt ved Siden af Christian den anden i Sct. Knuds Kirke. —

Det er bleven sagt, at idet en enkelt slet Egenskab faar Lov at udvikle sig hos et Menneske, besmittes efterhaanden alle andre Egenskaber. Men det er ogsaa bleven sagt, at ved at stride for at fuldkommengøre en enkelt god Side af Karakteren forædler Mennesket ubevidst Helheden.

Det er hos Dronning Elisabeth navnlig den kærlighedsfulde Troskab, som gennem Sorg og Prøvelser naar saa høj en Udvikling. Men hendes Liv viser, at Karakterens andre Sider ikke laa brak.

Som hun var udholdende i sin Kærlighed, var hun modig og oprigtig, hvor det gjaldt hendes religiøse Overbevisning, og trods Farer og Besværligheder rede til at handle for dem, hvis Nød rørte hendes varme Hjerte.

Dronning Elisabeth er vel værd at mindes blandt de udmærkede Kvinder, som det bevægede 16de Aarhundrede fostrede. —

Fra Bøger og Blade.

I 3. Hefte af „Nordisk Universitetstidsskrift“ skriver *Ida Falbe-Hansen* om Kvinderne ved Københavns Universitet. Forf. mener, at næppe noget andet Land har vist de kvindelige studerende saa megen Imødekommen, som de har truffen ved vor Højskole. Naar dog Tallene viser, at forholdsvis faa af dem fortsætter deres Studium, søger hun Grunden i forskellige Forhold. En Del af dem gifter sig, oftest med Studiekammerater*), og dette vil sikkert ingen sørge over. Værre er det, at de, der med Begjæring og Opofrelse ganske helliger sig Studierne, kun har ringe Udsigt til derved at vinde noget udadtil. Ingen Ansættelse paa noget Hospital eller ved nogen Statsskole, endnu mindre nogen Stilling, der giver Lejlighed til at dyrke Videnskaben. Endnu kan man derfor ikke fælde nogen Dom om hvor vidt Kvinderne kan naa.

Saa meget kan dog skønnes og bliver ogsaa fra alle Sider anerkendt, at Adgangen til Universitetet paa ingen Maade har ført Kvindernes Uddannelse ind i nogen skæv Retning. Efter at Frk. Zähler har optaget Universitetsdannelsen paa sit Program, bliver den anset for den bedste almindelige Dannelse en Fader kan skaffe sin Datter. Endnu holder dog Flertallet af Pigeskoler sig tilbage, rimeligvis fordi man ikke er tilfreds med den nuværende Latinskoleuddannelse. Det er, siger Forfatterinden, ikke usandsynligt, at dette vil blive anderledes, naar den „tredje Retning“ kommer.

Forældremøder i Kommuneskolerne.

Vi har, som vore Læsere maaske erindrer, allerede tidligere her i Bladet taget Ordet for denne vigtige Sag, der i Franciska Petersen mistede sin bedste Forkæmper. Alene som et Minde om hende vil den være anbefalet til Overvejelse hos mange. Naar den nu tages op af Anna Hjort er den atter i saa gode Hænder, at man tør haabe i en ikke altfor fjern Fremtid at se den som det, den bør være, et uundværligt Led i den offentlige Skoles Organisation; det er os derfor baade en Ære og en Glæde at meddele følgende Tale ved Lærermødet i Haderslev-gadens Skole Fredag den 7. Februar Kl. 5 1902:

Jeg vil gjerne sige lidt om 3 Ting:

- 1) om hvorfor vi skulde ønske „Forældremøder“.
- 2) Hovedtrækkene i Planen for Møderne;
- 3) Den ydre Ordning af disse.

1. Vi er vist enige om, at gensidig Tillid er en væsentlig Faktor til at bringe et virkeligt Udbytte af Arbejdet mellem Skole og Hjem — og vi er vist ogsaa enige om, at den gensidige Tillid som oftest er lidt sparsom i vore Dage. Selv om der er Undtagelser — og det er der — saa ser dog mangt et Hjem paa Skolen, som om den var en Voldsmand, der vil hindre Forældrene i at have deres retmæssige Nytte af Børnene, ser paa Mulkterne for Forsømmelserne som en Hævn fra Skolens Side, og — naar jeg nu som Modsætning vil sige, at det Skolen vil, snarere kan betegnes ved, at den vil hjælpe Børnene til et godt Underlag for Folkekraft og Folkelykke; at den vil bringe dem til at se, at dertil er Moral uundværlig, faa dem til at tro, at Gud-Fader har alle behov, selv den mindste Sjæl iblandt os, — saa er der et Svælg imellem de to Synsmaader, og der maa lægges Bro, før et virkeligt Samarbejde bliver muligt.

Denne Bro skal „Forældremøder“ være med til at danne.

2. Jeg tænker mig ikke, at disse skal kunne gøre noget med eet Spring, men de skal ganske lempeligt fortsætte, hvad der er en Del af det Arbejde, Inspektøren gør i Kontortiden, fortsætte Læreres og Lærerinders Arbejde, naar de gør Besøg i Hjemmene. — For at kunne komme hinanden nær-

mere, maa man jo helst have set hinanden, tale det samme Sprog, i alt Fald have lært at forstaa lidt af hinandens Sprog. Og kommer først de nævnte barske Forældre inden for de røde Mure og mærker, at der kan man møde Hygge og Venlighed, saa begynder man at have oplevet noget sammen, der kan ende med, at man kan komme til at holde af hinanden, og det er jo det, det gælder!

Hvad Inspektør, Lærere og Lærerinder — mulig Kommissionsmedlemmer — vil sige til Forældrene fra Talerstolen kan være saa mangeartet, at jeg ikke vil fremhæve noget — skulde jeg udtale et Ønske, da vilde det maaske være at der første Gang, taltes om Forældres Rettigheder gennem Skolen og om Pligter, som følger dermed — men det er mig endnu vigtigere, at en Tid af Mødet bliver brugt til Samtaler paa Tomandshaand, mellem Lærere eller Lærerinder og Forældrene.

3. Med Hensyn til den praktiske Ordning, da foreslaas:

1. og 6. Klasses Forældre skal hver Vinter have 1 Møde hver.

Der uddeles 200 Adgangsmærker til de seks sideordnede Klassers Lærere og Lærerinder. Børnene bringer Besked til Klasselæreren eller -lærerinden, om Hjemmet ønsker 1 eller 2 Adgangsmærker. Vedkommende Klasses Lærere og Lærerinder give Møde; desuden saa mange som muligt af Skolens øvrige Lærere og Lærerinder. Inspektøren taler første Gang.

Jeg har saa megen Tillid til slige Sammenkomster, at jeg tror, de engang kunde ende med, at Forældrene derigennem fik et Glimt af Forstaaelse af, at Livets Arbejde egentlig er: at vokse op til at gøre det, som Gud vil, at vokse op til at bære det, som Gud gør.

Anna Hjort,
M. S.

Vi og det største i Verden.

Vi og det største i Verden
fra samme Væsen gik ud,
Derfor, fra det største i Verden
har Mennesketanker Bud.

Ej findes saa stor en Synder,
saa ussel en Sjæl paa vor Jord,
at ej af det største i Verden
en Gnist i hans Indre bór.

Naar for Glimt af det største i Verden
du blændet maa sænke dit Blik,
husk dog, at netop det største
til Maal for vor Stræben vi fik.

Ak, tidt fra det største i Verden
saa sørgeligt langt vi staa,
og dog, til det største i Verden
hver Menneskesjæl skal naa.

(H. S. i „Tjenestepigernes Blad.“)

„Fortielsens Ret“.

Frk. Thaarup og Frk. Frederiksen har i to Artikler her i Bladet udtalt sig om uægte Børns Stilling. De har knyttet disse Udtalelser til foregaaende Artikler af Pastor Birkedal og mig, skønt Sagen behandles fra en ganske anden Side, end den, der var Genstand for vore Overvejelser. Disse drejede sig om Betimeligheden af en Lov, der skulde kunne aftvinge den ugifte Moder Navnet paa hendes Barns Fader, i det Tilfælde, at hun ikke ønskede at aabenbare dette. Efter den i min Artikel begrundede Mening vilde en saadan Lovtvang være et uberettiget Indgreb i den individuelle Frihed, og den vilde tillige være meget vanskelig at gennemføre. Det er vistnok ogsaa tvivlsomt, om den vilde blive til Gavn for det uægte Barn. Overfor et norsk Lovforslag, som tildeler Moderen Ret til at give Barnet Faderens Navn, udtaler Frk. Th., at dette er et stort Fortrin, fremfor den hos os paatænkte Tvang. Ganske vist vilde det ved mange Lejligheder være en stor Fordel, om de ugifte Mødre havde denne Ret, hvis de ønskede at benytte den. Med Tvangsspørgsmaalet kan den imidlertid ikke opstilles sammenlignelsesvis. De,

der ønsker at fortie Faderens Navn, vil lide Uret ved tvungent at skulle angive det, selv om de kunde vinde Fordele derved. Kun Moderen selv kan bedømme, om det ikke vilde skade saavel hende selv som Barnet at sættes i tvungen Forbindelse med Faderen.

Frk. F. berører ikke Tvangsspørgsmaalet, men taler om Arveretten, Ægteskabet overfor de uægte Børn o. a. m. Kun i Begyndelsen af sin Artikel søger hun at reducere Tvangsspørgsmaalet til en Blufærdighedssag og vil ikke anerkende det Eksempel paa kvindelig Standhaftighed, der anføres fra den Hawthornske Fortælling. Blufærdighed er nu sikkert nok en meget smuk og prisværdig Egenskab, men den har ingen Berettigelse naar den kommer i Strid med Interesser af alvorligere Natur. En Tvangslov som den omtalte vilde hos en Kvinde krænge langt større Følelser end hendes Blufærdighed. Den vilde ydmyge og martre hendes berettigede Selvfølelse overfor den Mand, der havde bedraget og forladt hende, og med hvem den aftvungne Tilstaaelse atter skulde bringe hende og hendes Barn i Forbindelse.

I de meget hyppige Tilfælde, hvor Kvinder ikke tænker paa at følge deres medskyldiges Navn, vilde Løven være overflødig. Der, hvor Fortielsen ønskedes, vilde det være det skammeligste Indgreb i den personlige Frihed, hvis man gennem Løven kunde forsøge paa at fremtvinge en Tilstaaelse.

Det er heller ikke let at tænke sig, ved hvilke Midler det kunde ske. Frk. F. bemærker om Hawthornes Fortælling, at den er henlagt til svundne Tider og mellem Puritanere. Dette kan dog næppe forandre Indtrykket af Heltindens udviste Standhaftighed i Fortielse. Udøvelsen af denne Standhaftighed forringes heller ikke i Værdi ved de Forsmædelser, hvormed den søges overvundet. Frk. F. vil bevise, at Fortielsen var urigtig og til Skade; hun overser, at Eksemplet ikke var fremdraget med Hensyn til Ret eller Uret, men kun som Bevis for, hvor vanskelig en Tvangslovs Gennemførelse vil være overfor kvindelig Standhaftighed. Frk. F. er lidt vanskelig at følge. Hun indrømmer, at Ægteskabet som „en hellig Treenighed Mand, Kvinde og Barn“ kan være en Grundpille for Samfundet; men hun har dog ikke imod, at denne Grundpille nedbrydes. Er da ethvert Forhold, der ikke fuldt ud svarer til Idealet, ubrugeligt? Hvilken Samfundsindretning skulde saa kunne bestaa i denne ufuldkomne Verden.

Er det ikke rigtigt at holde paa bestaaende Former, saa længe intet bedre er opstillet? Frk. F. erkender, at de uægte Børn dog endnu er i Mindretal, hvorfor saa ikke, i alt Fald foreløbigt, holde paa Ægteskabet som et sikkert Tilhold for Flertallet af Børn. At Samfundsindretninger er til for Menneskenes Skyld og ikke omvendt, deri har Frk. F. utvivlsomt Ret. De er dog ingenlunde til for de enkeltes Skyld alene, men til bedste for det hele Samfund. Embeder og Stillinger er oprettede for det heles Skyld, og ikke for de enkelte Embedsmænd, der beklæder dem. Saaledes ogsaa Ægteskabet. Embedsmanden finder sin personlige Lykke ved at udføre sin Gerning til det almindeliges Tarv. Saaledes sikrer ogsaa Ægtefolk bedst deres egen Lykke i Opfyldelsen af deres Forpligtelse mod det Samfund, der helliger og værner om Forholdet.

Det er meget let at være enig med Frk. Th. og F. i Ønsket om, at de uægte Børns Fædre kunde tvinges til ikke at skyde deres Forpligtelser fra sig. Hvor Faderens Navn er kendt og vedgaaet, bør Løven træde til med større Fordringer end hidtil. Vanskeligheden indtræder først der, hvor denne Kundskab skal fremtvinges ved at øve Vold mod et andet Individ. Frk. F. kalder sin Artikel „Sandhedens Ret“; Bevarelsen af en Hemmelighed kan ikke kaldes en Usandhed.

Det omtales som en vigtig Rettighed for Barnet at kunne bære sin Faders Navn. I Ægteskabet har Forældrene fælles Navn, som overgaar til Barnet. Udenfor Ægteskab har Forældrene hver sit Navn, hvorfor skulde Barnet ikke lige saa godt kunne kaldes efter Moderen som efter Faderen? Er en Kvindes Navn i og for sig ringere? Hvad Forskel gør det for et Barn, om det benævnes Hansen eller Jensen? Har Faderen et mere fremragende Navn,

*) Af 12 kvindelige Medicinere vare kun 3 ugifte, 2 gifte med Ikke-Læger, 7 med Læger.